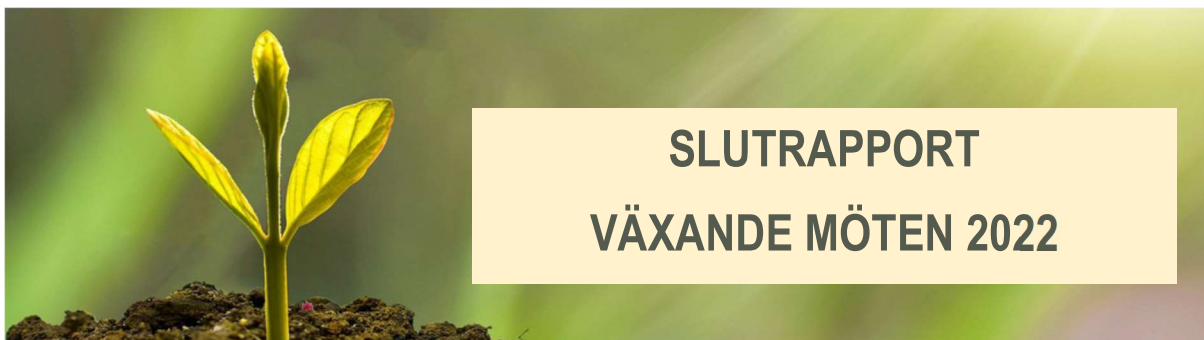

Bakgrund

För att få en ökad självförsörjningsgrad och en hållbar livsmedelskedja i Skåne behövs insatser i alla led i värdekedjan. Det vi hittills har sett är förhållandevis få satsningar på kompetensutveckling och innovation inom primärproduktionen i relation till satsningar i senare delar som förädling och produktion. Vi har med Växande möten velat balansera detta.

Målgrupp

Målgruppen för Växande möten är redan verksamma personer och organisationer inom de gröna näringarna, dvs lantbruk och trädgårdsnäring. Inom de gröna näringarna finns stor potential för utveckling. Här finns goda förutsättningar, i grunden är många "problemlösare". Men samtidigt är det få som har tid, nätverk och initiativkraft att se utanför den egna verksamheten. Nyfikenheten finns, men också barriärerna. Detta visar exempelvis forskningsrapporten "Innovationsekosystem Östra Skåne" genomförd av Jönköpings Högskola i tätt samarbete med samtliga kommuner i östra Skåne. Resultaten från denna studie är att det i basen finns en stor innovationspotential. Studien identifierar dock bristen på god "beställar-kompetens" som ett stort hinder för att arbeta vidare med innovativa idéer, växla upp och implementera. Summerat innebär det att företagaren/landbrukaren är mycket kunnig inom sin kärnaffär, men saknar kunskap/tid/nätverk för att se utanför verksamhetens kärna, växla upp och driva utveckling för den egna verksamheten.

Syfte, mål och effekter

Syftet med denna insats har alltså varit att kompetensutveckla yrkesverksamma inom lantbruk och trädgårdsnäringen. Kompetensutvecklingsinsatser har gjorts inom utvalda tematiska områden baserat bland annat på LRF:s Forsknings- och Innovationsagenda.

Mål för insatsen har varit att

- Utveckla kompetens hos verksamma för att affärsutveckla, diversifiera och vara en bättre beställare, dvs en typ av vidareutbildning för att möta livsmedelssektorns/livsmedelskedjans framtida behov
- Öka kunskap och engagemang för utveckling inom livsmedelssektorn, specifikt inom primärproduktionen
- Stärka regional samverkan genom satsningar som inkluderar verksamma i hela Skåne, genom branschöverskridande samverkan mellan livsmedel och andra branscher och genom att skapa nya nätverk inom näringen, både horisontellt och vertikalt i värdekedjan

Långsiktiga effekter av Växande möten kan summeras som ökad förståelse för framtidens krav och efterfrågan, ökad konkurrenskraft och ökad lönsamhet genom både ökade intäkter, effektivisering och diversifiering, ökad inhemsk försörjningsgrad av lokala insatsvaror till livsmedelsindustrin samt

robusthet i näringen att stå emot klimatförändringar. I förlängningen kan denna insats också bidra till att bygga effektivare strukturer för sektorns kompetensförsörjning, då bland annat genom att överbrygga branschgränser och synliggöra möjligheter inom de gröna näringarna.

Projektorganisation

Projektgruppen har bestått av representanter för LRF, SLU Alnarp, Partnerskap Alnarp och Innovationscenter för landsbygden med Innovationscenter som projektledare. Referensorganisationer har varit Krinova och Agro Sörmland.

Genomförande - metod och insatser

Under 2022 har vi genomfört fyra tematiserade möten med riktad och målgruppsanpassad kunskap inom utvalda områden. Möten som designats för att överbrygga identifierade barriärer, tillföra kunskap, sprida goda exempel, skapa nätverk och att med olika moment öka förmågan att tillämpa. Fokus i Växande möten har varit att till redan yrkesverksamma i primärproduktionen, sprida idéer och underlätta tillämpning av innovativa arbetssätt, ny teknik etc. I mötena har även ingått moment för att öka och säkerställa förmåga att tillämpa, som goda exempel som förflyttar och skapar igenkänning. Vidare har även moment för att skapa motivation för förändring i form av ett tydligt "varför" inkluderats. Det kan handla om framtidens förutsättningar, omställning, självförsörjningsgrad mm. Urval av teman för mötena har skett med ett underifrånperspektiv, dvs att vi har involverat målgruppen i urvalet. Föreläsningsmomenten har även spelats in för att kunna ses i efterhand.

Det första mötet utgick från LRF:s Forsknings- och Innovationsagenda, denna gicks igenom och stämades av med specifika skånska behov och önskemål. Utifrån agendan och dialogen i det första mötet valdes sedan övriga ämnen ut.

Efter genomförda möten har vi erbjudit möjlighet att utifrån intresse ansluta till tematiska innovationsgrupper. Dessa har varit tänkta att bli plattformar för vidare dialog primärproducenterna emellan. Här erbjöds möjlighet att dela erfarenheter och planer och att fördjupa kunskap, kort sagt ta vidare steg mot tillämpning. Tyvärr har antal personer som visat intresse för dessa innovationsgrupper varit för litet för att det ska ge mening att genomföra träffarna. Istället har andra nätverk och enskild coaching erbjudits.

I planering och genomförande av insatser har vi tagit utgångspunkt i Innovationscenters arbetsmodeller och nätverk, LRF Skånes kompetensbas, nätverk och strategiska riktning och SLU Alnarps/Partnerskap Alnarps kompetensbas, forskningsförankring och nätverk.

Nya affärsmodeller

Här svarar vi på frågorna: Har ni tagit fram eller implementerat nya affärsmodeller i ert projekt? Hur har ni i så fall dragit nytta av denna affärsmodell i projektet?

När vi inom ramen för Växande möten använder begreppet affärsmodell inbegriper vi alla olika dimensioner i att utveckla affären. Vi refererar till Business Model Canvas utvecklad av Alexander Osterwalder som omfattar nio olika dimensioner. Nya affärsmodeller kan enligt vårt synsätt innebära att existerande affär utmanas och utvecklas likaväl som att det som skapas helt nytt. I arbetet med Växande möten har vi inspirerat, tillfört ny kunskap och motiverat till nytänkande kring affärsmodellen.

Innovationsbegreppet är brett och vi vill understryka att vi med innovation menar den bredaste betydelsen. Detta innebär att vi omfattar olika typer av innovation, allt från nya produkter och tjänster till marknadsinnovationer, processinnovationer och affärsinnovationer. Vi inkluderar allt från helt nya innovationer till tillämpning av andra innovationer i den egna verksamheten, från "nytt i världen" via "nytt i regionen" till "nytt på gårdsplan".

En ny affärsmodell som implementerats och verifierats är vårt eget färdigutvecklade och kvalitetstestade koncept. Ett koncept att använda i full skala och att bygga vidare på i andra sammanhang, exempelvis inom ramen för en större satsning för de gröna näringarna i regionen och sprida vidare till andra regioner.

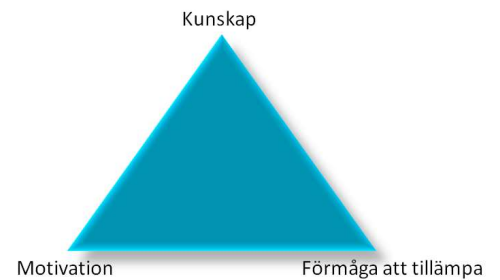
Innovation och potentiellt nya affärsmodeller har med olika inriktning varit ett genomgående tema i samtliga Växande möten.

En effekt i relation till utveckling av affärsmodeller är att vi har initierat ett antal företags/verksamhetsbaserade utvecklingsprocesser, som antingen kan drivas i partnerskap eller av enskild lantbrukare/företagare.

Utveckling av kompetens

Här svarar vi på frågan: På vilket sätt har kompetensen utvecklats och inom vilket område?

Vi ser på kompetens som det samlade värde av tre dimensioner; kunskap, motivation och förmåga att tillämpa. Detta utifrån modellen "Kompetensplattformar" framtagna av Kristina Eneroth, Lunds Universitet. För att utveckla bästa kompetens krävs förflyttning i alla tre dimensionerna. Växande möten har erbjudit kompetensutveckling inom olika sakfrågor med syfte att förflytta deltagarna i alla tre dimensioner, allt för att skapa utvecklingskraft och "bättre beställare".

I Växande möten har vi skapat förutsättningar för skånska primärproducenter att utveckla egen kompetens och därmed också hitta rätt kompetens och rätt utvecklingspartners för en snabbare utveckling och omställning av produktionen inom livsmedel och gröna näringar. Vidare har vi i Växande möten haft stort fokus på nätverkande, att öppna upp till existerande forskning samt öppna upp för nya "användarstyrda" forskningsområden.

En annan viktig aspekt i kunskapsöverföringen inom Växande möten är den unika tvåvägs kommunikation som skapats. Genom dialog i möten har akademien fått djupare insyn i grundläggande problem inom gröna näringar samt direkt fått återkoppling/granskning på den nyaste forskningen som även ligger till grund i alla SLU:s utbildningar. SLU:s sektorsroll, som från början enbart avsåg de areella näringarna, har under senare år breddats och utvecklats. SLU:s utbildningar på grund- och avancerad nivå omfattar yrkesprogram, som inte finns vid något annat svenskt lärosäte, bl.a. agronom, hortonom, jägmästare, veterinär, djursjukskötare och landskapsarkitekt. De är mycket viktiga för den nationella kompetensförsörjningen. En näringslivsrelevant utbildning ger studenterna ökade chanser på arbetsmarknaden, samtidigt som företag får bättre sökanden och mer kvalificerade medarbetare. Partnerskap mellan vetenskapsinstitutioner och näringsliv utmynnar med andra ord i fördelar för både akademi och arbetsmarknadsrepresentanter. Medan högskolor och universitet skapar ökad konkurrenskraft och profilbildning samt öppnar dörrar för studenters framtida yrkesliv, får näringslivet bland annat nytta genom utexaminerade, tillgång till vetenskapligt know-how och möjligheten till kunskapsförsprång.

Teman för våra fyra Växande möten har varit: LRF:s Forsknings- och Innovationsagenda, Inspirerande affärsmodeller, Affärspotential i klimatinsatser och Livsviktigt vatten. Våra föreläsare har varit Jens Thulin på Mylla mat, Christer Wannebro med landbaserad fiskodling, Hannes van Lunteren på Krinova, Sara Färlin Tynelius på Elsekjells Mejeri, Lars Wall Persson på Ellenholm och Wadensjö, Jörgen Hansson på Lilla Harrie Valskvarn, Kalle Åström på Lunds Universitet, Claes-Göran Henriksson på Skånefrö, Henrik Djerv på Ekologigruppen och Christoffer Bonthron på Tullstorpså-projektet och Jordberga Gods.

Innovativa modeller

Här svarar vi på frågan: Har ni tagit fram eller använt er av innovativa metoder?

De modeller vi använt oss av i Växande möten är relativt traditionella. Vi har dock mixat och komponerat en helhet för att introducera, stimulera och motivera nytänkande. Vi har med andra ord velat förse deltagarna med "innovativa glasögon".

Nya tjänster/nya produkter

Här svarar vi på frågan: Har ni utvecklat nya tjänster eller nya produkter i projektet?

Nya tjänster – det egna konceptet

Konceptet Växande möten i sig kan ses som ett pilotarbete i form av metod- och konceptutveckling i gemenskap stödaktörer emellan. Ett nytt koncept med möjlighet att bli en del i kommande strategiska helhetssatsningar för den gröna näringen i regionen.

Bäddat för och skapat potential för nya tjänster och produkter

Som vi redogjort för ovan är innovation ett brett begrepp som sträcker sig från "nytt i världen" till "nytt på gårdsplan". Huvudsakligt fokus i Växande möten har legat på att utveckla och skapa förutsättning för utveckling av det senare, dvs mer av tillämpning och anpassning av andra innovationer i den egna verksamheten.

Hållbarhet

Här svarar vi på frågorna: Hur har hållbarhetsaspekterna integrerats i ert projekt? Exempelvis jämställdhets-, ålders-, integrations-, stad/landsbygdsperspektiven integrerats i ert projekt?

Av naturliga skäl har landsbygdsperspektivet varit helt genomsvärande i Växande möten. Det är också det perspektiv som är rådande i allt annat arbete som vi tre projektpartners bedriver. Vi har som generellt fokus att balansera upp ett annars kraftigt rådande urbant perspektiv.

Branschstrukturen i de gröna näringarna präglas av högre grad män, högre medelålder och betydligt mindre andel utrikesfödda personer än det svenska samhället i stort. Detta ger oss såklart specifika ingångsvärden i Växande möten. Vi har dock medvetet arbetat för så god mångfald som möjligt.

Balans kvinnor och män: Totalt antal deltagare (icke unika) har varit 98 personer varav, 64 män och 34 kvinnor. Fördelning arrangörer 2 män och 2 kvinnor. Fördelning talare 9 män och 1 kvinna, tyvärr har det varit svårt att balansera upp dessa tal då denna skevhet avspeglar verkligheten.

Även i fråga om ålderbalans och integration har vi utmaningar i branschstrukturen. Vi har dock specifikt bjudit in med fokus på åldersutjämning.

I perspektivets tillgänglighet har vi medvetet arbetat för att alla, oavsett funktionsvariationer, ska ha möjlighet att delta.

Dessutom vill vi såklart nämna att valet av ämnen i Växande möten i sig har klara hållbarhetsaspekter. Vi har valt att lyfta och belysa ämnen som är väsentliga för de gröna näringarnas hållbara utveckling framåt. Teman för våra fyra möten med koppling till hållbar utveckling av näringen har varit: Forsknings- och innovationsagendan har starkt fokus på alla tre hållbarhetsaspekterna, ekologisk, social och ekonomisk, Nya affärsmodeller, främst sociala och ekonomiska aspekter på hållbarhet, Affärspotential i klimatinsatser med fokus på bland annat AI i klimatets tjänst. Slutligen lyfte vi vattenfrågan idag och i framtiden, svenskt jordbruks sårbarhet för klimatförändringar samtidigt som den skånska livsmedelsstrategin fokusera på att öka livsmedelsproduktionen där vatten är en viktig förutsättning.

2023-01-11

Helena Kurki, Innovationscenter för landsbygden, Anita Persson, LRF Syd,
Oleksiy Guzhva, SLU Alnarp Jan Larsson, Partnerskap Alnarp